

Doğu Afrika'nın yüzlerce canlı türü
Çağan Şekercioğlu için dans etti

Sulak gezegenin sakinleri

Çağan'ı tanıyorsunuz. Dört ay önce Güney Amerika'yı kuzeyden güneye geçmek için yola çıktık ama, kimbilir ne fotoğraflar ve anılarla dönmesini beklerken geçen ay epey korkuttu bizi. Annesi 20 gündür haber alamıyordu, Çağan Ushuaia'da yok olmuştu! Arjantin'deki Türkiye Elçiliđi bile izini bulamıyordu... Direktörümüz Alev Er, Aktüel dergisi editörü Serhan Yediđ, bize İspanyolca çevirmenlik yapan Aybige Mert ve tüm Outdoor ekibi saatler süren bir takibe giriştik. Yedinci saatin sonunda, Aybige sevinçle kapattı telefonu ve haberi verdi: Şu anda, Antarktika'ya gitmekte olan Disko adlı feribotta!..

Bu yazı, yeni macerasını beklediğimiz Çağan'ın geçen yıl yaptığı Afrika gezisinin notları...

Afrika denince bir çok insanın aklına sıcak, kurak ve çöllerle kaplı bir alan gelir. Ne de olsa dünyanın en büyük çölü olan ve kıtanın kuzeyine hakim Sahara, Afrika'nın yaklaşıklık üçte birini kaplar. Ayrıca Afrika'nın güneyindeki Namib Çölü ve kıtanın büyük kesimini kaplayan kurak bozkırlar, Afrika'yı Avustralya'dan sonra dünyadaki en kurak kıta yapar.

Buna rağmen bu gizemli kıta büyük bir çölden ibaret değildir. Ekvatorun çevresinde yüzbinlerce kilometrekareyi kaplayan yağmur ormanlarının yanı sıra, Afrika dünyaca önemli sulak alanları da içinde barındırır. Bunların arasında en etkileyici olanlar Botswana'daki Okavango Deltası ve Doğu Afrika'nın kıta sahanlığı ayrımındaki göller ve sulak alanlardır. Özellikle Doğu Afrika'daki yanardağlar, vadiler ve göller topluluğu, birçok canlıya barınaklık etmenin yanı sıra, jeolojik sürecin işleyişine de iyi bir örnek oluşturur.

Hatay'daki Amik Gölü'yle (maalesef bu göl hatalı sulama politikası yüzünden şu anda neredeyse tamamen kurumuştur) başlayan bu ayrılım, Lübnan ve İsrail'den geçtikten sonra Kızıldeniz'i oluşturur ve Afrika'da Etiyopya'dan Mozambik'e kadar geniş bir alan kaplar. Magma tabakasının üzerinde hareket eden kıta sahanlıkları ayrılırken aradaki yeryüzünün çökmesiyle oluşan bu ayrılım, bir çok çöküntünün sularla kaplanmasıyla Doğu Afrika boyunca, içinde kıtanın en büyük gölü olan Viktorya Gölünün de bulunduğu bir göller zinciri oluşturmuştur. Jeologlar, yüzbinlerce yıl sonra, bu vadi ve göller zincirinin doğusunda kalan kısmın kıtadan ayrılıp aynen Madagaskar'a milyonlarca yıl önce olduğu gibi, bir ada haline geleceğini tahmin etmektedir. Günümüzde en verimli volkanik toprağın hayat verdiği (yer kurak bölgeleri olsa da) bu bölge, bir çok nefes kesen doğal oluşum ve canlıya ev sahipliği yapar ve evrimin sınırsız potansiyeline mükemmel bir örnektir. Uganda'daki tez araştırmam öncesi ve sonrası, bu bölgede gezme şansım oldu ve yıllardır bir çok kitapta okuyup, sayısız belgeselde seyrettiğim ayrılım vadilerini, vadileri ve göleriyle görme mutluluğuna eriştim.

Minibüsün camından...

İlk hedefim Nakuru Gölü'ydü. Ünlü Amerikan kuşbilimcisi ve ressamı Roger Tory Peterson tarafından "dünyanın en önemli kuş topluluğu" diye tanımlanan ve sayıları milyonlara varan Nakuru Gölü'nün flamingolarını görmek için zor sabrediyordum. Büyük bir keşmekeş olan Nairobi'nin dışarısına çıkınca biraz rahatladım. Doğu Afrika'nın savanaları alabildiğince uzanıyor, bu uçsuz bucaksız düzlüklerin arasındaki köyler, bahçeler ve tepeler hemen göze batıyordu. Her ne kadar savanalar tekdüze görün-

Kırmızı göğüslü güneşkuşu (1).
Çizgili monguz (2)
Sudan çıkan suaygırları azametli cüsselerini sergiliyorlar (3)
Nakuru'nun büyüleyici flamingoları (4)

görmeyi hayal ettiği aslan, fil, zürafa, gergedan, bufalo, çita, leopar gibi bir çok memeliye, dünyanın en büyük kuşu olan devekuşundan, gökkuşağının tüm renkleriyle bezenmiş arıkuşlarına kadar sayısız kuş çeşidine, Masailer gibi özgün ve büyüleyici insan topluluklarına ve daha bir çok canlıya evsahipliği yapar ve dünyanın harikalarından biridir. Hemen hemen hepsi daha önce görmemiş türden olan bitki ve hayvanları gözden kaçırmamak için Nakuru'ya yolculuğum sırasında tüm dikkatimi etrafıma verdim ve karşılığını kısa sürede aldım. Kırmızı boyunlu mahmuzlu kuş, miğferli bectavuşu, değişken güneşkuşu ve gri başlı yalıcapkını gibi bir çok kuşun yanı sıra deve kuşları, beyaz sırtlı akbabalalar, savana zebraları ve ceylanı andıran grant antilopları, minibüsten gördüğüm hayvanlar arasındaydı. Dışarıya bakıp görüldüklerimi kuş ve memeli rehberimin sayfaarı arasından bulmaya çalışmaktan nefes nefeseşydim. Sanki cennetşydim.

Flamingo pembesi Nakuru

Afrika'nın doğasıyla bu hızlı tanışmamdan sonra en sonunda Nakuru'ya vardık. Esas görsel ziyafet şimdi başlıyordu. Daha parkın içine girer girer gizmez, ağaçların arasından gördüğümüz Devassa antilopu, uzun ve boğumlu boynuzlarıyla parkın bir bekçisiydi sanki. Sulak alanların etrafında yaşamayı tercih eden bu antiloplar parkta gayet yaygındı ve minibüslere aldırılmaları sayesinde (hem hayvanların hem de insanların korunması açısından, Kenya'nın hemen bütün milli parklarında araçtan çıkmak yasaktır) onları rahatça gözlemleyebildik. Göl uzaktan bile pembe gözüküyordu. Nakuru'nun, havadan bazen tamamen flamingo pembesi olarak görüldüğünü söyleyenlere o an inandım. Flamingoların yanında, parkta daha bir çok hayvan yaşıyordu ve etrafımız onlarla sarılmıştı. Koşarken kuyruklarını bayrak gibi diken tıknaz Afrika yaban domuzları toprağı

kazarak yiyecek bulmaya çalışırken, tavırları insanı andıran zeytuni babunlar bir yandan beslenip bir yandan da birbirini kaşıyordu. En sonunda gölün kenarına vardık ve rehberimiz burada arabadan inebileceğimizi söyledi. Dürbünümle gördüğüm manzara nefes kesiciydi. Neredeyse insan boyunda olan ve pembenin bir çok tonuyla kaplı binlerce flamingo, bu tuzlu gölde iri gagalarıyla sudan mikroorganizmaları filtre ederek besleniyor, birbirine kur yapıyor ve gölün üzerini yalarcasına

en sonunda istemeyerek minibüse bindim ve parkı dolaşmaya devam ettik. Kuşlara olan merakımı bilen rehberimiz göl kenarındaki yamaçların tepesine giden yolu takip etti. Daha yamaçtan aşağıya yeni inmiştik ki aniden yakını-

Leççil Marabu leylekleri (1). Güneşlenen bir Nil varanı (2). Amboseli'de serinleyen bir zebra (3).

ağır ağır uçuyordu. Dünyanın en görkemli görsel şölenlerinden birine tanık olmanın tarif edilemez mutluluğunu hissediyordum. Gölün kenarında birkaç saat geçirdikten sonra,

mızdan siyah bir şey geçti. Kuş rehberimi okuduğum için hazırım. Bu tepelerde, iki metreyi geçen kanat çapıyla bir çok memelinin korkulu rüyası olan verreaux kartal yaşıyordu. Böyle bir kuşu göz hizasından görmek ender bir tecrübeydi. Bunun yanında siyah, beyaz ve kızılla donanmış kahin şahini, tilki kerkenezi, griffon akbabası gibi diğer etkileyici yırtıcı kuşlara da yukarıdan bakma şansına sahip olduk. Tabii yüzbinlerce flamingoyla kaplı göl de büyüleyici bir görüntüyüdü.

Beyaz gergedan

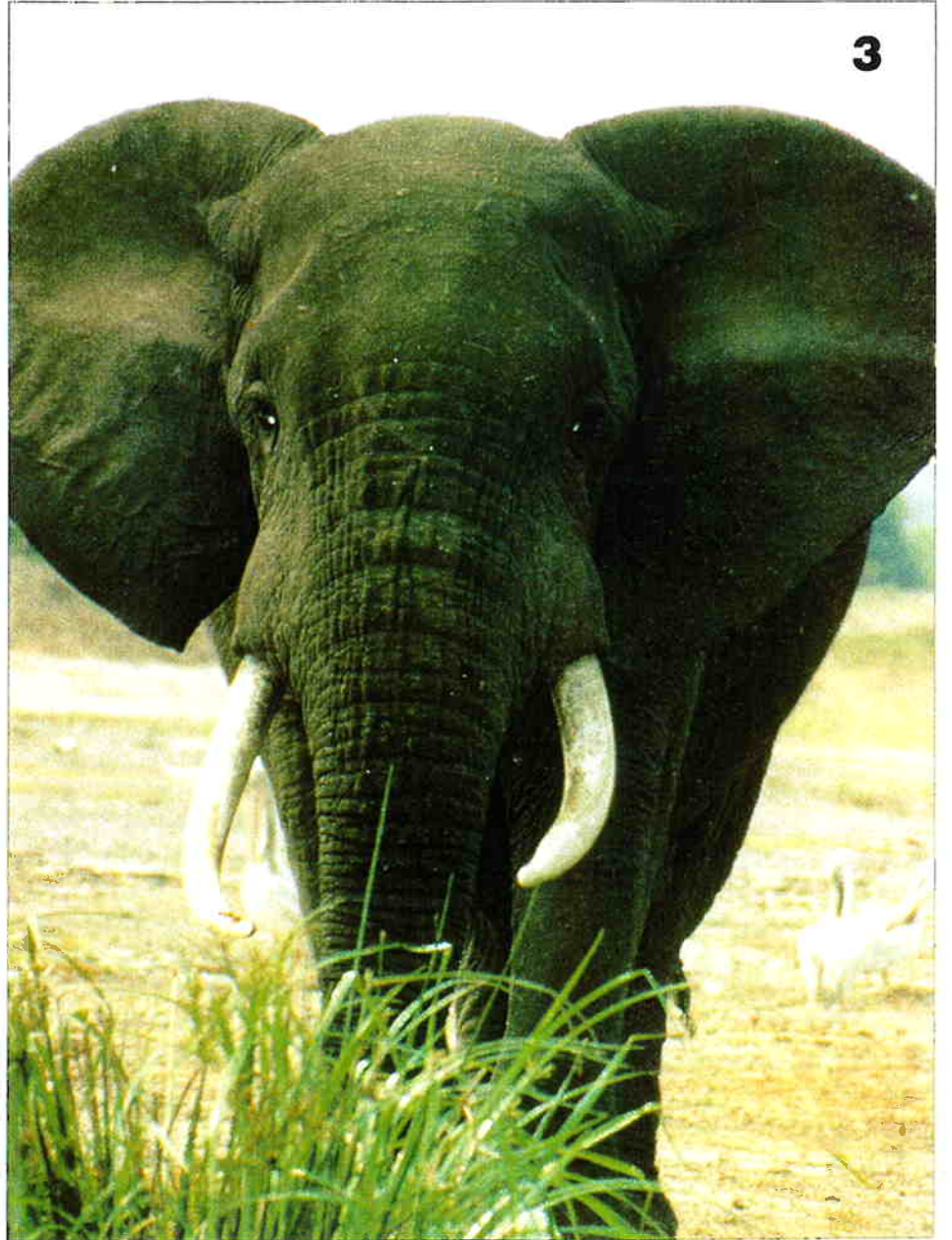
Tepeden daha yeni inmiştik ki yol kenarında ►

ismini geniş ağzından alan ("geniş" kelimesinin İngilizcesi "wide"ın kazara "white" olarak anlaşılmasıyla) bu görkemli hayvanlar, özellikle de bu kadar yakından son derece etkileyiciydi. Maalesef, gergedan boynuzundan yapılan Yemen kamaları ve Uzakdoğu'da boynuzun öğütülmesinden elde edilen tozun afrodisyak olduğu batıl inancı yüzünden, iki gergedan soyunun da sayıları bir kaç binle sınımlanmaktadır ve gerekli önlemler alınmadığı takdirde soyları tükenecektir. Otçul gergedanlar, normalde ağırlıkları ve bazen bir metreye varan boynuzlarıyla (Siyah gergedanın iki, beyaz gergedanın tek boynuzu vardır) bir gergedanın saldırısına bir minibüsün bile dayanabileceği şüphelidir. Neyse ki bu üç gergedan, hiç uğruna kendilerini yok eden insan neslinin üyesi olan bizleri hiç umursamadı ve bu zararsız devleri doya doya seyrettik. Rahatsız etmemek için bir süre sonra istemeyerek de olsa ayrıldık. İnsanlığın soykırımı olan iştahını anlamak mümkün değildi.

Kuşların dansı

Ertesi gün büyük bir kuş cenneti olan Baringo Gölü'ne doğru yola koyulduk. Birkaç yıl önce 324 tür ile 24 saat içinde en çok kuş türü görme rekorunun kırıldığı bu gölü görmek büyük hayallerimden biriydi. Yol üzerinde ekvatoru geçtik ve yolun bir metreyi aşan bir selle kaplandığı kısmını zar zor aşarak nihayet Baringo'ya vardık. Her ne kadar ben göl kenarında çadırımı kurmakta bayağı ısrar ettiysem ve yöre yerlilerinin, gece otlamaya gelen hipopotamların çadırımı ezebileceği uyarılarına pek inandıysam da (Afrika'da en çok ölüme yol açan hayvanlar olmalarına rağmen normalde rahatsız edilmedikçe hipopotamların saldırdığı hemen hemen hiç görülmez ve saldırıların çoğunda suçlu olan insandır. Daha sonra Uganda'da, birçok su aygırı geceleyin çadırımın yanında zararsızca otladı ve bu görüşün doğruluğunu gösterdi) arkadaşım Alex'in de isteğiyle ucuz bir pansiyona yerleştik. Ertesi gün 05:00'te ayaktaydık. Gölün ortasındaki, eskiden bir yanardağ olan adaya çıkmamızı da sağlayan tekne turu, buranın kuş türü görme rekorunun kırılması için ne kadar uygun olduğunu gösterdi. Her ne kadar biz bu rekora pek yaklaşamadıysak da... Taçlı turnalar, pembe sırtlı pelikanlar, sarı gagalı leylekler, Mısır kazları, Afrika balık kartalları, çifte yakalı güneşkuşları, beyaz alınlı anıkuşları ve daha bir çok tür bize hari-

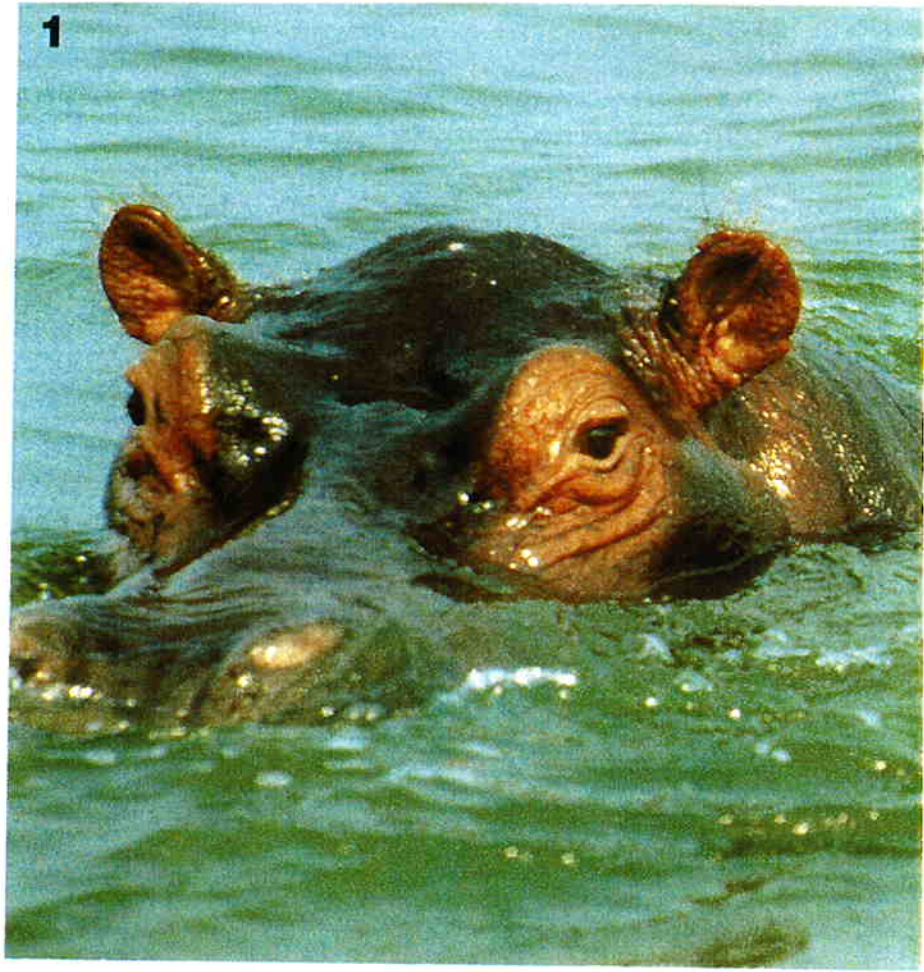

► Afrika balık kartalları (1). Erkek Defassa suantilopu (2). Sinirli bir erkek Afrika fili (3).

ma bir sabah yağmur, sabahı keyifli yağmur su yağmurlarıyla, gölde bol miktarda bulunan ve boyları yer yer beş metreyi bulan Nil timsahları da cabasıydı. Fakat gün daha bitmemişti. Öğleden sonra, gölün yakınındaki yamaçlara gittik ve kayalıklara ve akasya ağaçlarına özgün kuşları gördük. Hemprich boynuzgagalı, beyaz suratlı Scops baykuşu, fırça alınlı sığırcık ve Houglin koşarkuşu gibi ender türlerin yanı sıra, birkaç tür boynuzgagalı ve Afrika'nın en küçük kuşlarından olan fare renkli sarkaçkuşu, Hotozlu sığırcık, benekli pitülya ve mavi boyunlu farekuşları gibi bir çok ilginç tür daha gördük. İnandırılmaz bir gündü. Burada bir gün daha geçirip daha bir çok ilginç canlı gördükten sonra Nairobi'ye döndük. Artık tez araştırmama başlama vakti gelmişti ve Uganda'ya doğru yola çıktık.

Yine Afrika

Fakat Afrika'nın sulak alanlarından daha hevesimi alamamıştım. İki ay sonra araştırmamı bitirip tekrar yola koyuldum. İlk hedefim, genellikle tek başına yaşayan, boyu bir buçuk metreyi aşan, gri - mavi rengi ve bir Hollanda pabucuna benzeyen dev gagasıyla sanki milyonlarca yıl öncesinden kazara günümüze gelmiş, gizemli pabuçgagayı veya daha zarif olan Latince ismiyle balina kafalı kralkuşunu görmektir. Kendi familyasına ait olan, Sudan, Zaire, Uganda ve Tanzanya'nın göl ve bataklıklarında yaşayan ve maalesef soyu tükenmeye yüz tutmuş bu çok ender kuş, benim için neredeyse bir efsane gibiydi. Sorup soruşturduktan sonra en sonunda Zaire - Uganda sınırındaki, Doğu Afrika'nın ayrılma vadisinin batı bölümündeki Albert Gölü'nün güneyinde bir balıkçı köyü olan Ntoroko'ya doğru yola koyuldum. Altı saat boyunca, yer yer batağa dönüşen ve arazi araçlarının girebileceğinden bile şüphe ettiğim bir yolda, bir kamyonetin arkasını yaklaşık 30 kişiyle paylaşarak ilerledim. Yine de halimden memnundum. Ne de olsa Semliki Milli Parkı'nın içinden geçiyorduk ve birbirini ardına bir çok hayvan türü görüyordum. En sonunda köye vardık ve bir arkadaşımın tavsiyesiyle, son derece misafirperver olan Josef Habib'in evine yerleştim. Köyün ortasında büyük ağaçlarda leş yiyen Marabu leyleklerini ilgiyle izledim. Gölün kenarından karşı kıyıda Zaire'yi görebiliyordum. Yüksek nem ve sıcak yüzünden o gece evin içerisinde uyuyamadım da sabahleyin çıkacağım yolculuğun heyecanı ile zindeydim.

Kızgın bir suaygırı (1). Beyaz gergedan (2). Afrika yaban domuzu (3).

Pabuçgaga ile gözgöze

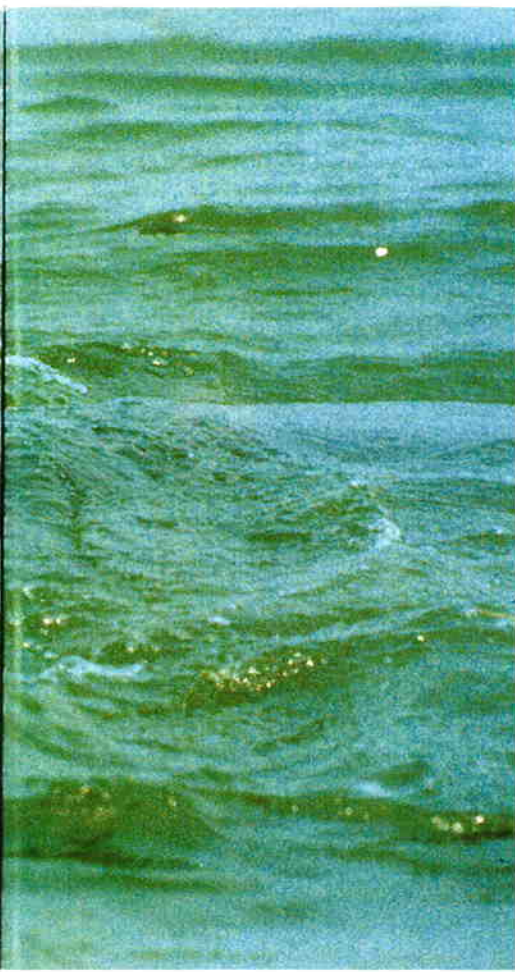
Kiraladığım motorlu sandala atladım ve başka bir çığa ait olan pabuçgagayı aramak üzere gölün karşı kıyısına doğru yola koyuldum. Upuzun ayak parmaklarıyla, ayak uzunlukları neredeyse boyları kadar olan Afrika jananaları, zahmetsizce dev nilüferlerin üzerinden yürüyorlardı. Tabii boyları bir metreye varan ve küçük bir çocuğun batmadan üzerin-

de oturabileceği dev nilüferlerin üzerinden yürüyebilmek için illa da bir jana olmaya gerek yoktu. Bir yandan bir çok ilginç canlıya bakıyor, bir yandan da sürekli ufku tanyordum. Pabuçgaga hiçbir yerde gözüküyordu. Tekneyi bir sırtlığına kiralamıştım ve bir saat bitmişti. Tekneci artık dönmemiz gerektiğini, yoksa benzininizin bitip gölün ortasında kalacağımızı söylüyordu. Çıkıracakım. Son bir kez ufku tararken uzaktaki mavimsi bir nokta ümidimi kabarttı. Daha yaklaşıncı, ümidim gerçeğe dönüştü. Bir pabuç-

gaga, tüm ihtişamıyla nilüferlerin arasından yükseliyordu. Mağrur bir şekilde bize bakıyor, sanki "Bu sulak alanları yok eden siz insanlar buraya ait değilsiniz" diyordu. Her ne kadar bakmaya doyamadıysam da, gerçekten de biz oraya ait değildik ve gitme zamanımız gelmişti. Gölün karşı kıyısına doğru ilerlerken dönüp baktığımda, pabuçgaga, yok olmasına ramak kalmış bir dünyanın son ferdiydi sanki.

Dikkat suaygırı!

Fort Portal'a döndükten sonra Uganda'nın güneyine doğru devam ettim. Ertesi gün ismi sömürge döneminden bir anı olan (Uganda'daki birçok gölün ismi gibi) Kraliçe Elizabeth Milli Parkı'na vardım. Bu parktaki Edward Gölü ve George Gölü'nün arasındaki Kazinga Kanalı'nda yapılacak bir tekne gezisi, Afrika'nın en etkileyici doğa tecrübelerinden biridir. Ertesi sabah ilk iş iskeleye indim ve bir tekneye atladım. Daha iskeleye ayrılmadan bile buranın ününü nasıl elde ettiği anlaşılıyordu. Hareket etükçe üzerindeki göz kamaştırıcı mavinin tonu değişen bir mahlakit yalçıpkım, sazlıkların arasında balık avlıyor, gölün etrafındaki ağaçlardan Afrika bahk kurtalları tüm azametleriyle göle doğru süzül-

rek suyun içindeki balıkları kapıp götürüyor ve Afrika siyah yelveleri kamışların arasından bir görünüp bir kayboluyordu. Haliyle, suya açılınca, gördüklerimiz birkaç kat arttı. Bir çok sükununun yanı sıra, göl kenarındaki ağaçlarda ötücü kuşları da görmek mümkündü. Bunların belki de en göz alıcı olanı, kırmızı göğüslü güneşkuşuydu. Bunun yanı sıra, kıyıdaki bir grup çizgili monguzun telaşla yiyecek aramalarını tekneden görebiliyorduk. Kıyıda güneşlenen ve boyu iki metreyi aşan Nil varanını görünce, büyük bir kertenkele olduğunu bilmeme rağmen yine de dinazorları düşünmeden edemedim. Evrimsel açıdan en ileri kertenkeleler olan varanlar arasında boyu üç metreyi aşabilen Komodo ejderi ve günümüzde soyu tükenmiş olan Avustralya'nın dokuz metrelik kertenkeleleri de vardır. Ama en etkileyicisi, tam göl kenarında durup bize dik dik bakan erkek bir fildi. Huzursuz olduğu sürekli hortumunu kaldırıp havayı koklaması ve kulaklarını oynatmasından anlaşılan filin sucul bir hayvan olmaması sevindiriciydi. Fakat aynı şey suaygırları için söylenemezdi. Aniden tekneden bir - iki metre uzakta bir suaygır su yüzüne çıktı ve kendini tehdit altında hissederek tekneye saldırdı. Kaptanın usta manevraları sayesinde fazla güçlü bir darbe yemedik. Kaptan gülererek, bunun arasına olduğunu, pek bir tehlikenin olmadığını söyledi. Tabii bu Afrika'da bir

çok sandal ve motorlu tekne için geçerli değildi ve suaygırlarının ününün sebebini şimdi daha iyi anlıyordum. Yine de kabahat çok yaklaştığımız için bizdeydi ve 5 - 10 metre uzaktan suaygırlarına bakarken bizi umursamamaları, bu hayvanların söylentide olduğu gibi insanlara saldırmaya fırsat kollamadığının göstergesiydi. Ağırıkları bir kaç tonu bulan bu dev hayvanların karaya çıkarken ürküttükleri kuşlar arasında, görmeyi çok istediğim Afrika suyanı da vardı. Gri başlı martılar ve siyah sumrular arasında parlak kırmızı gagalarıyla dikkati çeken suyanları, diğer tüm kuşlardan, alt gagalarının üst gagalarından çok daha uzun olmasıyla kolayca ayırt edilebilirler. İsmi suyun üzerinden bir kaç santim yukarıda uçarken bu uzun alt gagayı suya daldırarak balık yakalamasından alan suyanlarının akşam üzeri grup halinde balık avlamalarını seyretmek, insanı bir kez daha doğadaki çeşitlilik ve zerafete hayran bırakan bir tecrübe. Aynı şey, kırmızı, siyah ve sarıyla bezenmiş gagasıyla ağır ağır suyun içinde yürüyen semer gagalı leylek için de söylenebilir. Bu ve bunun gibi bir çok ilginç canlıyı daha gördükten sonra, gezinin sonuna geldik ve eşsiz bir doğa köşesinden bir kez daha istemeyerek ayrıldım.

Afrika da tehlikede

Kenya'ya geri dönerken, Afrika'nın en büyük gölü olan Viktorya'ya da bir uğramayı ihmal etmedim. Her ne kadar üzerinde dolaşamadıysam da, kıyısında durunca bir okyanustan ayırt edilemeyen bu muazzam gölü görmek bile güzeldi. Yine de, bu uçsuz bucaksız göl de insanlardan nasibini almıştı. Afrika'nın ayrılım vadisindeki göllerde, uzun zaman içerisinde hızla farklı türlere ayrılarak hayret verici bir çeşitliliğe ulaşan cichlid balıklarından Viktorya Gölü'nde yakın zamana kadar yüzlerce tür bol miktarda bulunurdu. Maalesef insanların bir kez daha düşüncesizce, ait olmadığı bir doğal ortama saldırdığı bu canlı, günümüzde bu çeşitliliği yok olmanın eşğine getirmiştir. Balıkçı turizmini çekmek için Afrika'nın göllerine salınan Mısır perehi, bu göllerdeki bir çok balığı son hızla tüketerek, tam bir türkürümüne yol açmıştır. Bir gün Viktorya Gölü'nün, bizim Marmara Denizi'ne yaptığımız gibi cansız, dev bir su birikintisine dönmemesini ümit ederek yoluma devam ettim.

Doğu Afrika'nın sulak alanları arasındaki son hedefim, Afrika'nın en yüksek dağı olan ve kıta sahanlıklarının birleşimindeki lavanın yer yüzüne fıskırmasıyla oluşmuş Klimanjaro'nun eteklerinden Amboseli Milli Parkı'ydı. Gayet tozlu bir yol-

culuktan sonra parkın içlerine vardık. Ağaçların üzerindeki cüce kerkenezler, 20 santimi ancak bulan boylarıyla insanda hayret uyandırıyor, yine de etraftaki Bağlaceft dokumacı kuşlarına göz açtırmayarak yırtıcı kuş olmalarının hakkını veriyorlardı. Maalesef Amboseli, belgesellerde gördüğüm eski ihtişamını bir miktar yitmişti. Bunun sebebi de, yöreye hayat veren Amboseli Gölü'ndeki su seviyesinin düşmesiyle, bölgenin giderek kuraklaşması ve ortasında son bir vahanın kaldığı bir bozkıra dönüşmesiydi. Yine de burası insanı büyülemeye devam ediyordu. Büyük yıllık göçlerini yapmakta olan zebralar ve Gnu antilopları yavaş yavaş ilerliyor, sırtlanlar ve çakallar dırup dinlenmeden leş arıyor ve bataklıkta debelenen bir fil tarih öncesi bir mamutu andırıyordu. Bunun yanında Doğu Afrika'nın kurak bölgelerine has türleri görmek de güzeldi tabii. Bir metreyi aşan ve kılıcı andıran dimdik boynuzlarıyla sekiz tane Afrika Oryx antilopu, ağır ağır suya doğru ilerliyor, uzun mavi tüyleri çıplak boyundan aşağı doğru inen akbaba suratlı Bec tavukları otların arasından kaçıyorlardı. Afrika düzlüklerinden tüm azametiyle yükselen ve tepesi karla kaplı Klimanjaro bütün parka hakimdi ve insana sanki belgesellerin içindeymiş gibi bir his veriyordu. Tabii görünürdeki bu dokunulmuşluk bir hayaldi. Sahara'nın güneyi, şu andaki dünyanın en hızlı nüfus artışına sahip ve Afrika'daki eşsiz doğa da son hızla yok ediliyor. Dünyanın en etkileyici doğal harikalarından biri olan Doğu Afrika'nın ayrılım vadisi ve içinde yaşayan canlılar son hızla tahribe uğruyor ve yok oluyor. Eğer gerekli önlemler alınmayıp nüfus artışı ve doğa tahribatı durdurulmazsa, bu dünya mirasını kaybetmemiz an meselesi. Tabii aynı şey dünyanın bir çok bölgesi için de geçerli.

Bir hafta sonra Klimanjaro'nun neredeyse 6000 metrelik zirvesinden Amboseli'ye son bir defa bakarken, sanki tarih öncesi Afrika'yı görüyordum, Doğu Afrika'nın savanayla çevrili gölleri, vadileri ve yanardağları alabilirdiğine uzanıyor, bu yükseklikten insanlığın hiç bir izi görünmüyordu. Uzun bir süre bu görüntünün tadını çıkardım. En sonunda geri dönme vakti geldi. Bu izlenimin bir gün gerçeğe dönüşmesini ümit ederek, bir zamanlar yeraltındaki erimiş bir kaya okyanusunun parçası olan Klimanjaro'nun yamacından aşağı doğru yürümeye başladım... ■

yazı ve fotoğraflar
ÇAĞAN ŞEKERCİOĞLU